

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

VI. De causis per accidens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

Imò monstra peccata sunt naturæ, hoc est aberrationes à fine: ergo agentia illa certum habent finem, ad quem tendunt, saltem prout aguntur à Deo. Dicuntur autem à Deo agi prout acceperunt propensiones naturales ad tale bonum, v. g. lapis ad locum deorsum.

Deinde verò, quod agentia illa non solum agantur, sed agant etiam propter finem; idest quod eorum actio sit propter finem, etiam prout est ab illis, probatur eodem argumento, quia hæc actiones etiam prout sunt ab illis agentibus non sunt temerè & casu, cum fiant semper eodem modo: ergo sunt propter finem. Deinde non idè lapis cadit deorsum, quia Deus illi cooperatur, sed idè illi Deus cooperatur ad cadendum, quia ex sua natura determinatus est ad locum deorsum, quem exigit tanquam bonum suum: ergo actio illa non idè est propter finem, quia Deus illam producit; sed idè illa producit à Deo, quia est ad talem finem.

Prima obiectio.

Obiicitur primò. Agere propter finem, est moueri ex cognitione & amore finis: res inanimatæ non possunt moueri ex cognitione & amore finis: ergo non possunt agere propter finem; sed Deus illas agit in finem, vnde dicit Philosophus, quod *opus naturæ opus est intelligentiæ*. Confirmatur, quia lapis cum cadit, agit eodem modo ac sagitta cum à sagittatore missa est ad aliquem locum: sed illa non agit propter finem: ergo nec lapis.

Resp. negando cognitionem & amorem finis necessariò requiri ut finis causet, sufficit enim propensio naturalis ad talem finem; nam sicut de ratione agentis non est cognoscere, ita nec de ratione finis est cognosci. Aristoteles verò dixit opus naturæ, opus esse intelligentiæ, quia Deus, qui agit per intellectum, concurrit ad omnia opera naturæ; non significat autem, quod actus illi non sint propter finem, quatenus sunt ab ipsis agentibus creatis, sed tantum quatenus sunt à Deo. Ad confirmationem nego paritatem de sagitta, quia illa propensionem non habet naturalem ad scopum, sicut lapis ad centrum; idè sagitta agit ad finem, lapis agit etiam propter finem.

Secunda obiectio.

Obiicitur secundo, vix intelligi posse, quæ ratione finis possit causare actiones agentium inanimatorum, si præscindantur à directione Dei.

Resp. actiones illas causari à fine quatenus sunt propter finem, ad quem ex sua natura ordinantur tanquam ad bonum suum; idè causalitas horum agentium est ipsamet actio illorum prout est propter talem finem. Principium primum causandi finis respectu illorum est ipsa bonitas finis, quæ mouet talia agentia ad sic operandum; mouet (inquam) per propensionem, & inclinationem naturalem, secundum quam feruntur ad bonum sibi conueniens; finis enim mouet agentia singula secundum propriam ipsorum naturam; agentia quidem libera per cognitionem perfectam & amorem sui: cetera quæ impetu feruntur, non habent cognitionem perfectam finis, sed animalia quidem per cognitionem sensitiuam in illum feruntur, inanimata verò solo appetitu innato finem appetunt, & in illum tendunt sine ulla cognitione finis.

QVÆSTIO VI.

De causis per accidens.

Aristot. lib. 2. à textu 39.

Inter causas efficientes, aliæ sunt causæ per se (ut notabam olim) aliæ sunt causæ per accidens. Causa per se illa est, quæ producit effectum, & illum intendit producere; causa per accidens illa est, quæ vel non producit effectum, sed tantum coniuncta est cum causa quæ illum producit; vel certè non illum intendit producere. Primo modo causa est per accidens, cum dicitur, musicus adificat; secundo modo, cum dicitur, fodiens terram inuenit thesaurum. In hac posteriori acceptione agit hic de causis per accidens: primò de fortuna & casu; secundo de fato; tertio de monstris.

SECTIO I.

De fortuna, & casu.

Toto mundo, locisque omnibus (inquit Plinius lib. 2. cap. 7.) omnibusque horis omnium vocibus fortuna sola innocatur, una nominatur, una accusatur, una agitur rea, una cogitur; hinc omnia expensa, hinc omnia feruntur accepta, & in rotaratione mortalium, sola utramque paginam facit. De hac fusè agit Augustinus lib. 4. ciuitatis, ubi varia refert circa fortunam veterum placita: mihi cum Aristotele satis sit breuiter tria ponere. Primò, quid sint casus & fortuna, siue sumantur pro effectu ipso casuali, siue sumantur pro causa talis effectus: secundo, quomodo differant: tertio, ad quod causæ genus pertineant.

Dico primò, rectè fortunam definiri sumptam pro effectu ipso fortuito, Est effectus ille, qui præ intentionem vel opinionem iungitur effectui alicuius cause, in iis quæ agunt ex electione. Casus autem sumptus pro effectu casuali, Est idem ille effectus fortuitus in quouis agente, cum libero, sum necessario.

Effectus fortuitus, & casualis.

Explicatur conclusio. Effectus (inquit Philosophus citato loco) triplicis generis reperiuntur, alij enim semper & similiter eueniunt, ut solis ortus & occasus; alij frequenter eueniunt, sed aliquando tamen deficiunt, ut quod senes canescant; alij nec semper, nec frequenter, sed raro eueniunt, hi vocantur fortuiti & casuales, ad quos exiguntur tria.

Primò ut raro eueniant, idest quod posita tali causa raro sequantur.

Tria exiguntur.

Secundo ut eueniant præter intentionem causæ agentis, vel certè sine illius præscientia, ut quod prætereunte homine lapis cadat, & illum obuat, effectus dicitur casualis, quia nec à Petro intenditur, nec à lapide. Quod si fuisset ab aliquo intentus, certè non esset effectus ille casualis respectu illius, ideoque certum est, quod respectu Dei nullus esse potest effectus fortuitus; v. g. mirabile proflus est, quod narratur accidisse in Apulia anno 1627. pridie kalendas Augusti. Cum enim apud urbem Sanseuerinum magno terramotu hausta essent plura hominum millia, ruens è summa turri campana ingens tam opportunè in puerum decidit, ut eam omnino amplexa ex omni parte, in colamen seruauerit à tanta calamitate; tunc fortuitus respectu Dei non fuit euentus ille, sed tantum respectu campanæ fuit casualis.

Tertio

Tercio effectus fortuitus aliquando est coniunctus cum effectu per se intento; v.g. effodiens sibi aliquis sepulchrum, inuenit thesaurum.

Quomodo differant.

Differunt itaque fortuitus effectus & casualis, quod in solis agentibus liberis, agentibus ex electione, ponantur effectus fortuiti; casuales autem sint etiam in agentibus necessariis.

Fortuna, & casus.

Dico secundo, recte definitur fortunam sumptam pro causa, *Est causa per accidens in iis, quæ raro, & propter finem secundum electionem fiunt.*

Casus autem sumptus pro causa, *Est causa per accidens in iis, quæ fiunt propter finem, in quocunque agente.* Constat ex præcedenti hæc definitio. Fortuna videlicet, & casus non sunt peculiaris aliqua causa per se ad talem effectum instituta; sed esse potest qualibet causa efficiens creata, quatenus præter intentionem ipsius coniungitur alius effectus rarus cum effectu per se illius causæ. Dicitur fortuna causa qualibet efficiens, quatenus fortitur effectum, quem non intendebat, iunctum cum eo effectu, quem intendebat, ex quibus

Primum collarium.

Colliges primo, quàm vanum sit putare fortunam causam aliquam communem esse, à qua emanarent effectus omnes fortuiti; atque adde Deam quandam insidentem rotæ vitreæ, cum homo quilibet, imò & quodlibet agens fortuna sit quoties causat effectum aliquem, quem non intendebat iunctum cum effectu intento. Ideoque constat, quò in sensu christianum sit fortunæ nomen usurpare; ita videlicet ut eo nomine nihil intelligatur aliud, quàm causa effectiua qualibet particularis causans effectum, quem non intendebat.

Secundum.

Colliges secundo, quod respectu Dei, & causarum vniuersalium nullus esse potest fortuitus effectus, quia nihil est, quod Deus non præuideat, imò non decernat, aut permittat; v. g. narratur *lib. 1. Græca Anthologia*, naufragium, in quo pater & filius simul demersi exitum habuere omnino inaequalem; demortuo enim patre filius portum tenuit, non alio usus nauigio, quàm defuncti patris caduere, qui vitam ei mortuus seruauit, quam viuens dederat. Fuit effectus ille casualis respectu exorta tempestatis, sed respectu Dei fuit effectus per se intentus. *Hinc ex alio* (inquit Boët. *lib. 5. metro 1.*) *cuncta menti, nulla terra mole resistunt, non nox aris nubibus obstat, vno mentis cernit in istu, quæ sunt, quæ fuerint, veniantque, quem quia cernit omnia solus, verum possis dicere Solem.*

Tertium.

Colliges tertio, fortunam & casum esse semper causas effectiuas, non autem materiales, licet aliquando contingat, ut causa effectiua coniungatur cum causa materiali, ut dicitur de monstris.

SECTIO II.

De fato.

Fatale malum corruptissimi huius sæculi fatum est, cuius opinio mentes fatuorum deprauat, & mores infatuat: nam sicut fortunæ ac casui quidam olim omnia tribuebant, ita nunc ex aduerso quidam existimant inuitabili necessitate omnia constringi. Scripserunt contra istam amentiam præter omnes Christianos Theologos Philosophi etiam omnes alicuius nominis, Plotinus, Iulius Syrenius in *libris de fato*, & eximie Sancti Patres, Chrysostomus, & Theodoretus in *orationibus de providentia*. Damascenus *lib. 2. fidei*, cap. 25. Eusebius *lib. 6. præparationis*, cap. 5. Nyssenus & alij. Imò etiam negat August. in *lib. 5. ciuitatis*, cap. 1. & 10. eam fieri necessitatem placuisse Stoicis, ea

A enim necessitate illos, non humanas actiones, sed naturales solum inclusisse. Mihi breuiter duo videntur dicenda; primo quid non sit fatum: secundò quid illud propriè sit.

Dico primo, nullo modo admitti debere fatum inducens inuitabilem necessitatem rerum & actionum omnium; atque ita illud non debere definiri, *Connexionem causarum, quam sequatur inuitabilis necessitas effectuum.* Quod priusquam probetur, explicanda prius est mens eorum qui loquuntur peruersè de fato.

Fati definitio peruersa.

Obserua igitur primo, communem hanc esse fatuorum omnium vocem cum Apuleio, *Nec consilio prudenti, nec remedio sagaci, diuina providentia fatalis dispositio subverti, vel reformari potest.* Et cum Seneca *lib. 2. quaest. naturalium*, cap. 35. *Quemadmodum rapidorum aqua torrentium in se non recurrit, nec moratur quidem, quia priorem superueniens præcipitat; sic ordinem fati æterna series regit, cuius hæc prima lex stare decreto cogitur.* Vnde sequitur, ut cum eodem dicatur *cap. 36. Fatum esse rerum omnium necessitatem inuitabilem, quam nulla vis rumpat*, idest, ut de Stoicis ait Tullius *lib. 1. de diuinatione*, *Connexionem & ordinem causarum vniuersi, à quibus aiebant omnia ex necessitate provenire.* In hoc enim totius erroris caput est, quod fato putent induci necessitatem inuitabilem, atque inde inferant stuporem quandam & incuriam eorum, quæ euentura sunt, quo nihil dici potest peruersius.

Error communis de fato.

C Obserua secundo, conuenire quidem fatidicos istos omnes in statuenda fati necessitate; sed dissidere tamen eos tripliciter in assignanda causa huius necessitatis. Primo enim sideribus, & motui cælorum eam aliqui adscribendam putant; hinc enim inuitabili necessitate volunt provenire varios concursus & aspectus causarum sublunarium, ex quibus inuitabili necessitate proveniant effectus omnes in hoc inferiori mundo; & idè fatum definiunt cum Apuleio, Firmico, & Ptolemæo, *Causarum colligantiam ex astrorum motu & vi efficaciam trahentem.* Secundo alij necessitatem hanc provenire aiunt ex Dei decreto, quo ab æterno tempore præscita, & præordinata sunt omnia; nam eo posito fieri necesse est quæcumque præsciuit & ordinavit Deus; sic enim Seneca *citato loco* necessitatem hanc, quam perumpere nulla vis queat, ait provenire ex eo quod secundum scientiam à Iouis dispositione, ac consilio definito Deorum dependeat. Tercio alij causam necessitatis huius, & connexionis provenire aiunt ex intrinseca natura causarum, quæ huiusmodi essent ut necessitatem inferrent omnino inuitabilem, etiam ipsi Deo. His positis,

Triplex dissidium.

Ratio conclusionis primo ducitur ex hominis prima libertate, quam omnem fatalis ea necessitas exscindit. Pulchrè Tertullianus *lib. 1. contra Marcionem*, cap. 5. *Tota libertas arbitrij in utramque partem concessa est homini, ut sui dominus constanter occurreret & bono seruando, & malo spontè vitando.*

E Deinde probatur illis omnibus argumentis, quibus Dei providentia probari solet; illa enim ita rebus omnibus se accommodat, ut liberas liberè sinat agere, necessarias necessariò: eam autem omnem fatalis necessitas planè destruit.

Secunda probatio.

Denique si daretur fatum inducens necessitatem hanc inuitabilem rerum omnium, vel illa necessitas oriretur ex influxu cælorum in actiones liberas, vel ex diuina præscientia & ordinatione, vel ex ipsa causarum natura. Non primum, quia cælorum directè in humanas voluntates non agit. *Non potest regmina cælorum sperare* (inquit Tertullianus)

causis

Quæst. II. Sect. III. de Causis per accidens. 181

SECTIO III.

De monstris.

Monstra effectus sunt fortuiti, idè tria de illis breuiter attingenda sunt: Quid sit monstrum, quibus modis fiat, quibus ex causis procedat.

Dico primò, monstra rectè definiti, *Effectus Monstri de-
tun naturalem à recta, & solita secundum spe-
ciem dispositione degenerans*: vel, *Est peccatum na-
tura agentis ob aliquem finem, quo frustratur aliquo
principio corrupto.*

Dicitur primò, *effectus naturalis*; nam in arte, eius expli-
& in moribus monstra etiam sunt, sed similitudi-
ne solum & analogia ad res naturales.

Dicitur secundò, *degenerans à recta dispositione*, quia effectus naturalis monstrum non est, nisi sit obliquitas aliqua, & deuiatio ab eo, quod futurum erat secundum rationem illius effectus; idè appellantur monstra *peccata natura*, quasi erret in illis faciendis natura, neque finem suum assequatur.

Dicitur tertio, *dederens à recta & solita dispositione secundum speciem*, quia qualibet species certam sibi vindicat membrorum dispositionem, & certa partium lineamenta, à quibus quoties notabiliter fetus defleuit, monstrum est, siue contingat error in parte tantum aliqua corporis, sicut refert Aristoteles *lib. 6. histor. anim. cap. 2.* natum esse aliquando puerum capite arietis, & alias capite bouis: & apud Melam homines leguntur equinis pedibus. Siue contingat error in toto corpore, ut cum fetus in alterius animantis naturam declinat, sicut dicitur apud Plinium *lib. 7. c. 3.* mulierem enixam esse elephantem, aliamque inter initia belli Marisci serpentem peperisse.

Igitur monstrum est semper effectus ille, in quo est aliqua defectio ab ea natura lege, quam in singulis rerum naturalium speciebus earum finis præscribit, seu aliquis recessus à communi regula naturæ.

D Colliges ex his primò, quo in sensu à non-
nullis verè dicatur, quod fœminæ monstra sint. *Fœminæ an
fin non-
stra.*
Aristoteles *lib. 4. de generatione animalium, cap. 3.* fœminam appellat primum monstrum, & naturæ prolapsionem: & Galenus *lib. 11. de usu partium, cap. 6. & 7.* dicit fœminam esse monstrum, illamque appellat maris imperfectionem, & animal occasionatum.

E Resp. tamen, fœminas non propriè quidem monstra posse dici, ac rigorosè, quia monstrum propriè dictum rarè fieri debet, & nullo modo intendi; fœmina sæpe fit, & saltem secundariò intenditur in natura: sed posse tamen eas aliquo modo satis proprio monstra vocari, quia illud aliquo modo monstrum est, quod non fit nisi per aberrationem naturæ; fœmina verò sic gignitur, quia tunc aberratio est à fine, quando agens non assequitur quod intendebat: sed natura semper intendit primariò generationem maris, qui est fœminâ perfectior; per accidens autem gignitur fœmina ex debilitate seminis, & ex defectu materiæ. Procreatur ergo fœmina semper per aberrationem naturæ, atque adeò monstrum quodammodo est.

Colliges secundò, Gigantes & Pygmæos vocari *Gigantes, &
Pygmæi.*
posse monstra, si nascerentur ex hominibus qui nunc sunt; si autem ex Gigantibus nascantur Gigantes, & Pygmæi ex Pygmæis, non sunt monstra, propter rationem contrariam; dicuntur enim in ex-
tremâ

enim digitus, aut radius abuitur colo. Non secundum, quia Dei præscientia non magis tollit libertatem futuri, quam visio rei præsentis, aut memoria præteriti. Rectè Faustus Regienſis *lib. 2. de grat. cap. 2.* Si ad factorem homo respicit, bonus esse potuisti; si ad præcognitorem, tu me pro gestorum tuorum ordine, ut de te malum prænoscerem compulisti. Diuina verò prædefinitio circa liberas hominis actiones nulla est absoluta simpliciter, ut suo loco probauimus. Non tertium quia causæ liberæ non possunt ex sua natura esse determinatæ ad vnum.

Dico secundò, fatum quod nullam rebus imponat necessitatem, sed solam infallibilitatem, verè ac christianè admitti posse, ac definiti cum Trismegisto, *Est complexio causarum dependens à providentia prima causa.* Vel cum Boetio, *Est inherens mobilibus immobilis dispositio, secundum quam Dei providentia suis quæque necit ordinibus.*

Obserua certum omninò esse, quod Deus ab æterno effectus omnes præcognouit omnium causarum, adeò ut omnia, quæ successiue sunt per totum tempus, præsentissima Deo fuerint in æternitate. Deinde certum est, quod sic Deus videt omnia futura, ut in certos fines illa ordinauerit per media quædam accommodata singulis, sed ita tamen, ut libertati nihil profusus adimat; nam ea quæ pendent à causis necessariis ita vult esse, ut sint necessariò; ea quæ pendent à liberis, sic decernit esse, ut possint non esse, licet videat illa futura esse. Vnde sequitur, causas esse inter se certo quodam ordine dispositas, & seruire providentiæ omnia in fines suos dirigenti & ordinanti. Ordo itaque ille rerum, & causarum, per quas Deus omnia in suos fines dirigit, prout in mente Dei est, dicitur providentia; prout autem est in rebus ordinatis & dispositis, dicitur fatum; quo nomine intelligitur causarum naturalium dispositio, quatenus providentiæ diuinæ subsunt, & iuxta illius præordinationem, & permissionem ac præscientiam infallibiliter operantur, & hoc significant duæ definitiones, quas attuli. Dicitur enim à Boetio, immobilis dispositio hærens mobilibus, idèst, infallibilis dispositio inferiorum causarum, secundum quam Dei providentia suis quæque necit ordinibus, id est, secundum quam omnia Deus perducit in suos fines accommodatè ad naturas suas, libera per media infallibilia, sed non necessaria; necessaria per media necessaria.

Ex quibus probata manet conclusio; nam aliud est aliquid euenire necessariò, aliud euenire infallibiliter. Necessariò illud euenit, quod non potest non euenire; infallibiliter euenit, quod potest non euenire, sed reuerà tamen euenit. Hæc est necessitas tantum sequens, quæ non adimit libertatem: ergo potest admitti fatum, quod solam inuehat infallibilitatem, non necessitatem.

Cum ergo dixi, dari fatum, primò significauimus causas secundas diuinæ providentiæ subordinatas esse, quatenus ordinatæ à Deo sunt ad hos effectus producendos: secundò significauimus nihil causas istas operari quod non sit à Deo præuisum, & præconceptum, seu præfatum, & vel præordinatum, vel permissum, quæ duo sunt certissima: ergo certum est, dari tale fatum; sed illud nomen rarò, & cautè usurpari debet.

trema Indiæ regione degere, ac etiam iuxta Nilum, ubi dorlis arietum, caprarumque insidentes pugnant cum gruib; & eos multos adhuc ibi esse testantur plerique Authores. Vide Deltium *lib. 2. disquisit. 9. 14.* Gabinius Romanus Historicus vidisse se narrat in Mauritania Anthei ossa longa 60. cubitis; & scribit Augustinus *lib. 16. ciuitatis, cap. 9.* se vidisse in vrbe Vtica molarem Gigantis dentem adedò grandem, vt in nostrorum dentium modulos minutatim conscissus centum è nostris facere potuerit.

Onocentauri & Satyri.

Colliges tertid, non esse absurdum dicere quod olim fuesint Centauri, Onocentauri, & Hippocentauri; nam eos se vidisse Romæ imperante Claudio narrat Plinius *lib. 7. c. 3.* testatur etiam Hieronymus in vita Pauli, occurrisse Sancto Antonio Satyrū in eremo, & vnum alium sub Constantino delatum esse Alexandriam. Plutarchus in vita Syllæ tradit caput fuisse dormientem Satyrum, & oblatum Syllæ. Guischarinus in descriptione Belgij de Arlemio ciuitate agens, narrat captam esse anno 1403. à piscatoribus in lacu quodam Hollandiæ marinam mulierem, nudam, mutamque, deinde paulatim assuesctam fuisse vestibus, & esui panis ac lactis, multos eam annos vixisse, & edoctam crucem formare, sacra venerari, nere, ac domestica opera exequi. Anno 1548. Syrenem mortuam cum duobus Satyris adductam esse Genuam à Philippo Archiduce Austriae spectaculi causâ narrat Gesnerus *lib. 4. de aquatilibus.* Denique Sphingas, Tritones, Nereidas sæpe visos & captos esse referunt Plinius *lib. 9. cap. 5.* Alexander Neapolitanus *lib. 3. cap. 8.* Pierius *lib. 6.*

Non sunt homines & bruta.

Fuerunt, inquam, & multa etiamnum monstra sunt, quæ absurdissimum esset dicere, quod plures habeant naturas; hoc enim prorsus implicare comperimus est. Illa igitur quamuis secundum externam naturam repræsentent hominem & brutum, vnicâ tamen informantur animâ bruti: vel enim primò sunt omninò pisces, vt Nereides, & Tritones, in quibus præter externam figuram nihil humani est, non eo quod viuunt in aquis; narrat enim Volaterranus, hominem in Apulia Nicolaum nomine, paulatim adedò marinis flutibus assuesisse, vt anxie omnino viueret extra aquas, & tres ipsas, aut quatuor horas in aquis nullum respirando aërem maneret. Vel sunt quadrupedes, vt Fauni & Satyri; nam illum appellat bestiam S. Hieronymus, qui monstrauit viam S. Antonio. Probabiliter autem censet Baronius apertû diuinitus illi fuisse os, sicut apertum fuit asinæ Balaam. Quod verò dicat, Satyros Christum agnoscere, non est intelligendum de cultu rationali, sed de eo cultu, quem feræ ipsæ Deo exhibent, omnibus eius nutibus obsequentes. Fateor tamen pleraque huiusmodi monstra esse homines, quoties sufficientia dant signa rationis, & ab homine geniti sunt, quales illi fuere, qui à parentibus expositi feris, educati fuerant ab vrsis, lupis, aut ceruis, qui deinde hirsuti, & ferini visi sunt prono in terram corpore, manibus, pedibusque instar quadrupedum progredi cœpere. Huiusmodi fuisse narrat Mariana *lib. 1.* Habidem quendam Regem Hispaniarum, qui à Gargoro auo suo feris expositus, ab illis nutritus est; cerua enim illum aluit, vnde lacte nutritus ceruæ, celeritate pedum fuit incredibili. Narrat Loyerius, inuentum esse in Germania hominem lupum, & Vigenerus, interceptum esse à venatoribus hominem ceruina celeritate.

Causæ monstrorum.

Dico secundò, causas monstrorum plures referri posse. Prima est defectus materiæ, secunda eiusdem materiæ abundantia, tertia vitium matricis aut

A virtutis seminalis, vel intemperies qualitatū quarta matris imaginatio, quinta coniunctio seminum diuersæ speciei. Agunt de huiusmodi causis Plutarchus *lib. 5. de placitis*, Galenus de *historia Philosophiæ, cap. 113.* Laurentius *lib. 8. anatomia, quest. 14.* Pererius *lib. 9. cap. 10.*

Prima causa est defectus materiæ; idedò enim Defectus pygmaeos nasci certum est ex dictis. Eodém refertur materiam quod Vincentius narrat *lib. 31. historia naturalis, cap. 16.* plerisque reperiri Tartaros vnicum habentes oculum in pectore, crus vnum, & vnum pedem; qui tamen optimi sagittarij munus obeant, bini & bini, tantaque celeritate manu simul, & pede currant, vt equos ipsos anteuertant; & cum manu defatigantur, vnicò illo pede saltatim currant.

Secunda causa est abundantia materiæ, quæ facit vt plura sæpe membra fetus habeat, quàm materiam communiter debeat habere. Nostro sæculo mulier visa est puerum è dorso exuberantem gestans, qui eosdem in omnibus membris haberet motus cum muliere.

Tertia causa est vitium matricis, in qua formatur fetus; tunc enim si angustior fuerit, impeditur membrorum efformatio; si laxior, dissipatur materia: quod idem contingit si tunica secundina, quâ inuoluitur fetus, frangatur; tunc enim duo distincti fetus in vnum coeunt. Scribit Valeriola *lib. 4.* Auenione se vidisse fetum duplici corpore, vno prægrandi capite, totidemque brachiis.

Quarta causa est vitium virtutis seminalis, quæ vocatur virtus formatrix; vnde fetus aliquando qualitatim habet membra imperfectioris alicuius speciei. Narrat Gemma in sua cosmocritica Augustæ Vindelicorum anno 1531. natum esse caput humanum cum duabus alis nocturæ; & anno 1512. Ravenarum natum esse aliud monstrum loco brachiorum habens alas duas, & in fronte pennam oblongam, sub ventre tibiam vnam, crus squamuis plenam, & pedem aquilæ.

Quinta causa est intemperies qualitatū; hinc Matris intemperies enim si nimius sit calor, cum pilis fetus nascitur, gignat. qualis fuit ille Macrini filius dictus Diadematus, quia coronam à pilis ferens ex vtero matris prodiiit.

Sexta causa est matris imaginatio, de qua plura dicuntur in *lib. de anima*; mirabilem enim vim habet, & nulli adhuc homini explicabilem.

Septima est coniunctio seminum diuersæ speciei, ob quam tot quotidie monstra ex Africa produnt. Et referri huc potest mirabilis illa monstri species, quam hoc anno 1658. allatam esse ferunt in Galliam ex Madagascaria insula: inest illi truncus hominis, collum longissimum strutionis, cui caput humanum insidet, rostrum habens auis, cum pelle è meleagri rostro dependente haud absimili.

Dico tertid, varia esse monstrorum genera, primò enim vel sunt cum insigni defectu, aut excessu magnitudinis, siue membrorum aliquorum, siue totius corporis. Describitur in *Anthologia* homo punctum habens nasi, quo possis viso dicere, nasus ubi est. Meminit Nicephorus homuncionis cuiusdam, qui ad perdicis duntaxat magnitudinem excreuit, vixitque ad annos viginti quinque. Secundò sunt in sexu, vt hermaphroditi, & Androgyni. Tertid cum habent inusitatum aliquam qualitatē, vt cum Europæa mulier Ethiope parit. Quartò sunt monstra in membrorum numero, si nascatur v.g. homo biceps. Narrat Cælius *lib. 13. c. 3.* natum esse suo tempore infantem bicipitem,

Quæst. I. Sect. I. de Quantitate continua. 183

pittem, inter cuius capita manus subrigebatur, quæ aures longitudine non excederet. Et Albertus refert alium, qui undecim habebat capita, & linguas totidem. Quot sunt in situ membrorum, ut illi, quos refert Plinius unicum habentes oculum. Sex tot sunt in figura, quales sunt Satyri, Fauni, & Syrenes, de quibus dixi.

DISPUTATIO III.

De continuo, & de infinito.

Arist. 3. & 6. Physic.

Actenus dixi principia & causas corporis naturalis; nunc ad proprietates eius explicandas progredior, quarum prima est quantitas continua & permanens, eique affinis infinitas. Labet autem ante omnia in hoc vestibulo profiteri, meras hic esse tenebras, neque intellectum inuenire aliquid lucis, quo abditissimam scrutetur quantitatis naturam; nihil rationem habere vitium, quo & finitam eius infinitatem, & diuisibilitatem indiuisibilem, & contactum sine adæquatione, & vnionem sine perfecta immediatione diiudicet. Naufragium videlicet in puncto facit humana ratio, dum huic oceano se committit; & tangi asserit aliquid de continuo, dum tamen negat, id quod tangitur, posse tangi; in atomo excogitans infinitatem, aduersaria sibi ipsi, ridere semper parata, quod querere semper est anxiosa. Nihil igitur possum hic Lectori meo, nisi tenebras polliceri, quæ tamen delicias suas habent, saltem dum ignorari scitur id quod nesciri soli periti sciunt. Tria ergo de hac obscurissima materia poni possunt. Primum quantitatis ipsius natura; secundò compositio eius ex partibus; tertio infinitas, quæ vna esse videtur ex passionibus quantitatis, tum permanentis, tum successiuæ, tum continuæ, dum discretæ.

QVÆSTIO I.

De natura quantitatis continuæ.

Ab hac ordiri placet, in qua nondum cimmerij planè sumus, antequam ad partes continui explicandas deueniam, in qua plena caligo est. Quia verò quidditas summi alicuius generis continet genus, differentiam, & species in quas illud diuiditur, tria hæc paucis perstringo.

SECTIO I.

Vtrum quantitas sit accidens distinctum à substantia, & qualitatibus.

IN definitione quantitatis primum omnium ponitur, illam esse accidens; certum enim est illam non esse rem subsistentem. Sed quæstio est, vtrum illa sit accidens quoddam particulare distinctum realiter à materia & à reliquis accidentibus, an verò sola ratione ab illis differat; siquidem Okam in Logica, c. de quantitate, & in 4. dist. 4. q. 4. Gabriel in 2. dist. 10. Maior distinct. 12. Adamus in 4. dist. 5. Albertus de Saxonia 1. Physic. q. 7. quibus videntur adhaerere quidam recentiores, existimant quantitatem

R. P. de Rhodes curs. Philosoph.

A non esse accidens aliquod peculiare; à substantia & aliis rebus distinctum, sed illam non esse aliud, quàm eandem ipsam entitatem rerum corporearum, prout extensam; atque aded in vnaquaque re, v. g. in lapide, non esse vnā simplicem quantitatem, sed aliam esse quantitatem materiæ, aliam albedinis, aliam caloris, &c. materia enim extensa (inquiunt) quantitas est; forma extensa est quantitas; albedo extensa est quantitas: quod etiam probabiliter censent Conink quæst. 77. de Sacram. art. 2. Hurtadus dist. 13. Metaph. sect. 2.

B Dico primò, Supposita veritate catholica Sacramenti Eucharistiæ, certum est quantitatem esse peculiare accidens distinctum realiter à substantia, & ab omnibus qualitatibus. Ita expressè docet Augustinus lib. 5. de Trinitate, cap. 10. S. Thomas 3. part. quæst. 77. art. 1. Scotus in 4. dist. 12. quæst. 13. alios dicere infinitum esset.

Ratio est, quia supposito mysterio Eucharistiæ, certum est quantitatem separari à materia, perit enim per consecrationem tota substantia panis & vini; quantitas autem remanet: ergo supposito Eucharistiæ mysterio certum est, quantitatem distinguui à substantia.

Commune Nominalium responsum est, quantitatem identificatam accidentibus, v. g. calori, albedini, saporis, manere post consecrationem, sed perire quantitatem identificatam cum substantia. Contra quam responsum est.

C Sic argumentor primò. Si per consecrationem destruitur quantitas identificata substantiæ, sequitur species conseruatas non posse frigi fieri aut cale fieri sine nouo miraculo, quod absurdum est. Probatur, quia nullum agens naturale sine miraculo creare potest: sed productio caloris in speciebus consecratis esset creatio; nam esset productio accidentis extra omne subiectum: ergo non posset sine miraculo cale fieri, vel frigi fieri hostia consecrata.

Secundò. Si per consecrationem periret quantitas substantiæ, maneret autem quantitas accidentium, accidentia specierum consecratarum non haberent vnionem vllam inter se, sicque vno modo non moueretur aliud; quod est absurdum. Probo sequelam, quia vel vnirentur accidentia illa inter se immediatè, vel mediante aliquo tertio; non immediatè, quia non possunt se mutuo informare, nulla enim esset ratio cur vnum potius informaret quàm alterum; non mediante aliquo tertio, quia illud esset quantitas distincta, quam negat hic aduersarius.

D Dico secundò. Etiam seclusa cognitione mysterij Eucharistiæ certum est ex ratione purè naturali, quod quantitas distinguitur à substantia; & ab omnibus qualitatibus.

Ratio est, quia ex sola etiam constat ratione purè naturali, penetrationem esse impossibile: sed si quantitas non sit speciale aliquod accidens distinctum à reliquis accidentibus & substantia, dabitur naturaliter penetratio plurium quantitatum, quantitas albedinis in eodem corpore simul erit cum quantitate caloris, & odoris, & saporis.

E Respondent primò Nominales, repugnare quidem penetrationem quantitatum eiusdem rationis substantialis; id est, vnus materiæ cum altera materia; non autem formæ, & accidentium cum materia, & inter se.

Sed contrà, quia si quantitates accidentium non haberent inter se repugnantiam localem, sed tantum quantitates duarum materiarum, possent naturaliter penetrari duæ hostiæ consecratae inter se, & cum aliis corporibus. Deinde non est maior ratio, cur quantitates duarum materiarum sint in-

Q 2

compati

Affertio prior, supposito mysterio Eucharistiæ.

Eualid.

Etiam secluso mysterio.

Probatid.

Prima etiam sit.